

Quan l'any 1981 va elaborar un estudi sobre l'abastiment d'aigua a Mallorca ja va reclamar l'elaboració urgent d'un pla per estudiar fórmules de reaprofitament i de xarxes alternatives per fer front a la sequera que ofega el camp mallorquí. Avui Aguiló defensa el canvi a un turisme responsable i anuncia que el model turístic actual -el de sol i platja- ha de passar a la història ja que d'aquí a deu anys serà un model obsolet. Recuperar el paisatge de l'interior, aconseguir un pacte intersectorial entre el turisme i l'agricultura i posar en marxa l'ecotaxa són algunes de les passes necessàries per aconseguir que Mallorca creï una nova oferta, un nou producte que pugui abastar tots els agents econòmics i socials. El canvi consisteix a fer la vista enrera i recuperar els valors que convertiren Mallorca en primera destinació turística.

Recrear Mallorca

Jordi Calleja

-A què es refereix quan parla d'un turisme responsable?

-En el turisme a la nostra comunitat sempre s'ha actuat amb una visió a molt curt termini, sempre hem volgut obtenir unes rendibilitats econòmiques i socials immediates. El problema és que no hem mirat mai a llarg termini, no hem pensat en el futur. Hi ha un fet indiscutible i és que les Illes són la millor destinació del món, almenys per a un turisme estructurat com el que hem tengut, un turisme de masses. Aquesta situació d'avantatge que tenim ha vingut donada per una sèrie de conseqüències, el gran creixement de l'economia europea després de la Segona Guerra Mundial, la curta distància que hi ha entre Mallorca i els punts més importants d'Europa, que els avions fossin petits condicionava aquesta destinació. La situació, però, canvia. Els avions són cada dia més grossos i més potents, les noves tecnologies permeten conèixer qualsevol destinació del món i fer reserves des de ca teva, i tot això ha creat una competència nova amb destinacions emergents perquè són noves i exòtiques per al públic. A més, la Mediterrània ha estat un focus de guerra en els darrers anys, però ara recuperarà destinacions com l'antiga Iugoslàvia. El nord d'Àfrica té el problema de l'integritat però també té un potencial important i rep molts de diners d'Europa per potenciar el seu turisme i d'aquesta manera crear riquesa i aturar la immigració a Europa. Tot això fa que es qüestionï el futur de Mallorca si no es prenen mesures. El nostre horitzó a deu anys vista és un futur bo però què passarà després? Tendrem un model que competirà amb models iguals però més moderns i que hauran millorat el nostre per ser més competitius. Tenim un exemple molt clar si comparem els hotels que tenen les nostres cadenes a Mallorca i els que tenen a aquestes noves destinacions. Ens convertirem en una destinació de segona fila, però avui encara podem reaccionar. Jo crec que el futur passa ja no pel turisme sostenible, sinó pel turisme responsable. Els agents econòmics i socials han de fer alguna cosa més que ser sostenibles, s'han de potenciar, revisar i resuscitar aquells elements que ens feren atractius per als primers turistes que arribaren a Mallorca. Eren els bons paisatges, un bon clima, però també un atractiu d'interior, en el qual crec que no tenim competència possible en el món. Tenim una arquitectura rural insuperable en tot el món. Si sortim de viatge podem trobar castells més espectaculars que les nostres possessions, però els trobam cada 50 quilòmetres i aquí trobam una finca o una casa de muntanya cada mig quilòmetre o cada quilòmetre. Tenim una gastronomia, una cultura, uns costums que s'han de potenciar. Tot això combinat amb un bon aeroport, amb una bona xarxa de carreteres, una sanitat que funcioni, una infraestructura al servei del visitant suposarà sempre un avantatge sobre les destinacions competidores, sempre anirem per davant. Aquest és el camí, recuperar els elements que ens convertiren en una destinació especial, la calma, la comoditat, la cultura, el paisatge interior, no només el costaner. Això passa per reequilibrar l'economia, destinar recursos excedents turístics per recuperar el model d'una Mallorca enormement atractiva en el sentit més ampli de la paraula.

-Com pot aconseguir-se una viabilitat econòmica per fer aquests canvis a curt o mitjan termini?

-Hem de ser conscients que no és fàcil encarir el producte, perquè la demanda és molt sensible i davant un increment de cost es podria desviar cap a una altra banda. Hi ha, però, actuacions que podrien afavorir el procés, jo sempre he defensat un pacte intersectorial entre agricultura i turisme, perquè crec que la nostra agricultura podria oferir una part important dels 300 milions de menús que s'ofereixen anualment a Mallorca en el servei turístic. Si volem tenir un camp verd i dolç hem de potenciar-lo d'una manera real. La mentalitat ha de canviar. Si no comprem llet de Mallorca, les vaqueries tancaran, i això significa una casa abandonada i que els pobles perdin un dels seus atractius. S'ha de fer un esforç de mentalitat no per pagar més car, però sí per afavorir la producció pròpia. Jo crec que això és el que ens pot fer mantenir el model, la creació de riquesa a l'interior, potenciar els oficis dels pobles perquè si no d'aquí a deu anys esgotarem el model actual. Avui tots els països del món tenen clar que el futur és el turisme i si no som capaços de crear un producte de futur tendrem molts de problemes.

-Per on ha de començar aquesta renovació. La població sembla conscienciada, però no es mobilitza, els polítics utilitzen aquests arguments com a arma però a l'hora d'actuar semblen fermats de peus i mans... és tan gran la pressió dels agents econòmics?

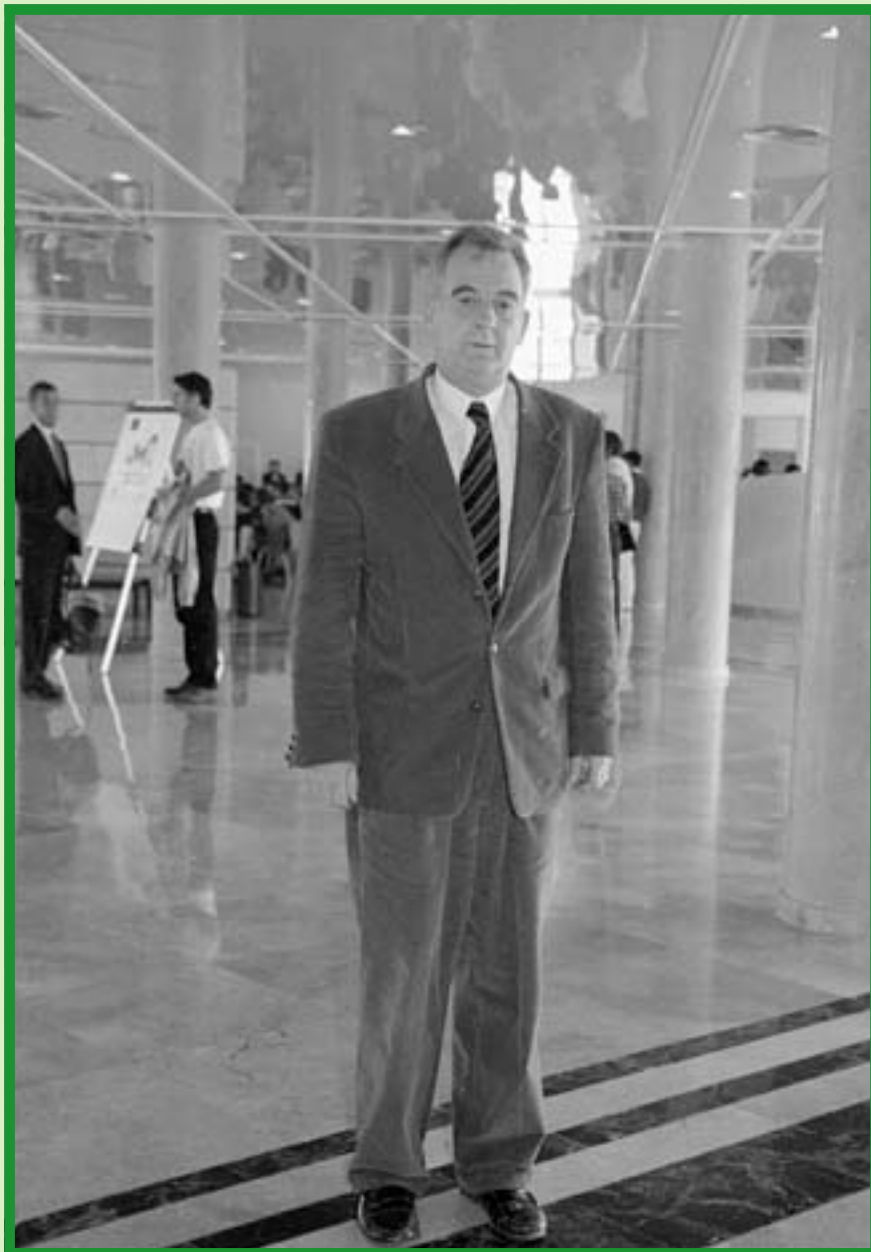
-Jo crec que els mallorquins xerrem molt i feim molt poc, no tenim una consciència clara. Estimam "lo nostro", però ja està bé així com està i deim que això de la construcció no s'atura, però no hi ha una pressió. Si llegeixes la premsa no trobes una societat vertebrada. La societat mallorquina és una societat totalment invertebrada, no ha pres consciència del seu paper i deixa tot el protagonisme als polítics. No és una veu forta que crea inquietud, que crea opinió. És fonamental que la societat mallorquina prengui consciència del seu paper dins aquest país, hem de prendre una posició clara i contundent. Hem estat sempre un país envaït, mai no hem oposat resistència.

-Aquest darrer any es parla molt de posar preu al medi ambient. Què pensa de l'impost turístic que proposa el Govern?

-És indiscutible que hem de potenciar els nostres encants i els nostres recursos. Tot això té molta relació amb el cost i per això jo tenc molta esperança en la mal ano-

"Si volem tenir un camp verd i dolç hem de potenciar-lo d'una manera real. La mentalitat ha de canviar. Si no comprem llet de Mallorca, les vaqueries tancaran, i això significa una casa abandonada".

Antoni Aguiló va néixer a Palma de Mallorca l'any 1946. És casat i té quatre fills. Llicenciat en econòmiques a la Universitat de Barcelona i doctorat a la UIB l'any 90 on exerceix com a professor des de l'any 1974. Aguiló és l'actual president del Cercle d'Economia. Presideix també l'Associació de Regants de sa Síquia d'en Basté, és l'administrador de la fundació benèfica Natzaret i és vocal de la Fundació Matías Kühn. Ha publicat estudis i articles sobre l'empresa hotelera i la simbiosi entre agricultura, turisme i aigua.

menada ecotaxa, perquè crec que pot ser un revulsiu. Però no només per rehabilitar zones turístiques, que és per on sembla que es dirigeixen les darreres accions, sinó per aconseguir un canvi. Necessitam una injecció econòmica que s'ha de dirigir a potenciar les nostres possibilitats, és a dir, el paisatge i el medi natural. Hem

"Hem de tenir imaginació i per això necessitam doblers i l'ecotaxa és una de les meves esperances".

s'ha de jugar la vida. Podem aprofitar terrenys que no siguin agrícolament aprofitables per fer camps de futbol o zones verdes on es puguin concentrar equips d'esportistes professionals de tota Europa. S'han de crear xarxes d'observatoris d'aus, podem restaurar-se moltes finques rurals que avui no són rendibles. Si feim un camí per passejar que passi per la finca d'un pagès i aquest pot oferir una taronjada o un berenar als turis-

de crear xarxes de neteja de muntanyes i voravies, de crear passeigs, d'afavorir el senderisme, sembla mentida que no tinguem encara un carril bici, perquè tots els cicloturistes que vénen no

tes i vendre pomes o confitura probablement no haurà de tancar la finca. Això són necessitats bàsiques que donaran un rendiment immediat per a les quals es necessiten doblers. Si parlem d'una ecotaxa, "eco" vol dir que aquests diners s'han de destinar a millorar el medi natural. Hem de pensar en conjunt, hem de crear un macroprojecte de país, no només hem de veure una part. Hem de tenir una visió integral, no podem mirar Mallorca costa i Mallorca interior com dues parts diferents perquè formen part d'una mateixa realitat. O ens ficam tota Mallorca dins el cap i som capaços de dissenyar un projecte unitari i compensat o acabarem oferint un producte que d'aquí a deu anys serà un producte poc atractiu.

-Pot aconseguir-se que els majoristes del sector turístic, que han demostrat tenir tant de poder, acceptin formar part d'aquest projecte integral que defensa?

-L'economia es mou pel mercat, no podem demanar a l'agència de viatges que sigui solidària amb Mallorca. L'agència de viatges vendrà a Mallorca mentre hi guanyi doblers, el dia que no en guanyi se n'anirà. El que hem de fer és que el nostre producte sigui necessàriament la millor opció, que així com l'han comprat els darrers vint anys, l'hagin de comprar també en els pròxims vint, per ser el millor producte. El que hem de crear és producte i llavors ells ja passaran per allà on nosaltres vulguem. Jo no deixaria passar autocars de més de trenta persones per la serra de Tramuntana. Qui vulgui veure la serra que en lloc de pagar 2.000 pessetes en pagui 4.000, però el que no pot ser és que et trobis aquests autocars per la carretera de Deià o a Lluc. Les nostres carreteres no aguanten això. Jo accept que les carreteres de Palma a Alcúdia o de Palma a Manacor s'han d'eixamplar, perquè no pot ser que ens torbem més temps per anar de Palma a Manacor que d'Hamburg a Palma, ara bé,

també s'ha de tenir cura del territori que és a prop de l'autopista i de l'ampliació. S'ha d'assegurar que les finques properes estiguin arreglades i tinguin vida pròpia. Lluitar contra els agents econòmics és impossible, però sí podem marcar unes regles de joc que siguin assumibles. Hem d'augmentar la qualitat de la nostra oferta. Hem de fer que el pagès continuï sembrant ametllers, perquè si no arribarà un dia que ens quedarem sense l'espectacle de veure'ls florits. Hem de col·locar un mostrador amb l'ametlla mallorquina perquè la gent la tasti i digui "aquesta ametlla tan lletja és més bona que l'americana". Hem de tenir imaginació i per això necessitam doblers i l'ecotaxa és una de les meves esperances. Jo he quantificat el que pot costar la potenciació de la Mallorca interior i no són més de tres mil milions de pessetes anuals, una tercera part del que es calcula que es pot rebre per l'ecotaxa. Sempre hi haurà oferta de sol i platja, avui pots anar a l'Argentina per trenta mil pessetes, però si recuperam el paisatge interior serem un mercat únic al món, no podran competir amb la nostra oferta.

-Quina opinió té de la polèmica que envolta la declaració de Parc Natural de la serra de Tramuntana?

-Jo en principi defens la propietat privada, crec que no s'ha d'espolar la propietat privada. Em sembla bé que el Govern o el Consell comprin finques si surten al mercat, però sense anar més enllà. El que crec que sí seria possible és el foment de la riquesa d'aquestes finques rústiques. Si el propietari de la finca acceptàs obrir ca seva al públic durant la setmana guanyaria uns doblers que li permetrien mantenir en condicions la possessió i es podrien crear circuits de passeig molt interessants. El visitant podria accedir a una riquesa natural i cultural enorme, podria conèixer els estris agrícoles, tastar la gastronomia popular i passar una bona estona. Jo crec que un equilibri entre el poder públic i la propietat privada és perfectament possible. S'han de posar els canals oportuns perquè es pugui gaudir d'aquestes finques a canvi d'una recompensa econòmica, és el secret de l'èxit.

-Parlam del futur, però encara queden moltes coses per resoldre, problemes que arrossega Mallorca des de fa molts d'anys. Vull acabar demanant-li la seva opinió sobre un tema que coneix molt bé, el problema de l'aigua?

-Aquest és un tema increïble, però tenim el que ens mereixem. Jo l'any 1981 ja vaig dir que ens faltaria aigua i no va fer-se res. A Mallorca està demostrat que sobra l'aigua, però no s'ha fet res fins ara. Avui sí que hi comença a haver una política d'aigua, de reaprofitament, d'estudi de xarxes alternatives, però fins ara ha estat un desastre. El nostre model no pot ser quedar-nos sense aigua... i tenim la sort de ser suficientment rics com per tenir una planta dessaladora aturada, el que no pot ser és que no la tinguem i haguem de recórrer a solucions com l'operació vaixell. Hem de cercar maneres d'aprofitament d'aigua perquè la planta dessaladora funcioni el mínim possible però l'hem de tenir. Ara EMAYA treballa en un tema de reaprofitament d'aigua i de reparació de xarxes molt important, però tot això s'hauria d'haver fet fa molt de temps. El tema de sa Costera també és greu. No podem tirar aigua a la mar, i no aprofitar-la, perquè tinguem els embassaments plens l'aigua de sa Costera, s'ha d'anar a recuperar el nivell de s'Estremera i aquesta aigua podrà ser utilitzada si algun dia la necessitam. Jo ja vaig avisar l'any 81 que no teníem model d'aigua, ni política d'ai-

gua. No podem regar un jardí ni omplir la cisterna del vàter amb aigua de s'Estremera, som suficientment rics com per evitar-ho i ho hem de fer. Ara som bastant optimista. Ho hem passat tan malament enguany que farà que tothom s'espavili.

L'aigua és barata. Si una tona val 80 pessetes i necessitem 50 litres per dutxar-nos, cada dutxa ens costa 1,6 pessetes. Durant aquesta entrevista he fumtat dos Ducados, és a dir 20 pessetes, això vol dir que he gastat 12 dutxes. Això són faves comptades, no pot ser que una cigarreta valgui 10 pessetes i una dutxa només 1,6. L'aigua ha de tenir el seu cost. A Alemanya la paguen segons l'ús que en fan, és a dir, si tu la recicles pagues menys que si l'aboques. És més econòmic reaprofitar l'aigua que fer despesa. Els hotels i les urbanitzacions ja haurien d'estar obligats a utilitzar sistemes de depuració. Són coses elementals que s'han de solucionar ja. Hem de crear riquesa forestal i en lloc de tirar aigua depurada a la mar l'hem d'utilitzar per crear zones verdes i crear pastures naturals. Paguem una mica més car el metre cúbic i comencem a solucionar aquest problema d'una vegada.